

ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

ISSN 2663-0265 (print) ISSN 2663-0273 (online)

Journal home page: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP>

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Інна Борисівна КРИВДІНА

Кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та права, Національний університет «Одеська політехніка», пр. Шевченко, м. Одеса, 1, 65044, Україна

E-mail: i.b.kryvdina@op.edu.ua,

Inna KRYVDINA

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of International Relations and Law, National University of Odessa Polytechnic, 1 Shevchenko Avenue, Odessa, 65044, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1472-3037>

Олександр Сергійович БІЛОУСОВ

Доктор політичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та права, Національний університет «Одеська політехніка», пр. Шевченко, м. Одеса, 1, 65044, Україна

E-mail: o.s.bilousov@op.edu.ua,

Oleksandr BILOUSOV

Doctor of Political Science, Professor of the Department of International Relations and Law, National University of Odessa Polytechnic, 1 Shevchenko Avenue, Odessa, 65044, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6709-9899>

УДК 304.094.2

СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ В ЄС ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Received 27 April 2023; revised 20 May 2023; accepted 15 June 2023

DOI: 10.15421/352315

Анотація

У статті зосереджена увага на поняттях «Європейський союз», «комунікація», «міжкультурна комунікація», «європейська інтеграція», розглядаються окремі тенденції інтеграційних процесів. Проаналізована еволюція європейської інтеграції. Окреслені переваги інтеграційних процесів. Названі сучасні тенденції євроінтеграційних процесів.

Протягом останніх років Європейський Союз демонструє зростаючу стурбованість зміною глобалізації. Європейська інтеграція полягає в тому, щоб частково використовувати глобалізацію, а частково – стримувати її. Зосередженість на реформуванні ключових елементів глобалізації не є новою, але вона посилилася в останнє десятиліття. Це важливо, оскільки багато європейських урядів і ЄС спільно відіграли важливу роль у формуванні глобалізації; їх багаторічна політика допомагає пояснити, чому це явище набуло тих характеристик, які воно приймає сьогодні. ЄС дедалі більше ставить під сумнів багато елементів глобалізації, за які він був частково відповідальним у попередні десятиліття. Визначено роль інтеграції до ЄС для розвитку України. Актуальні питання покращують співпрацю та дружні відносини між ЄС та Україною.

Розглядається проблема формування здатності особистості до ефективної міжкультурної комунікації, визначені мовні бар'єри, розбіжності, мовні та культурні відмінності як засіб розуміння ментальних особливостей різних культур, що є гарантом ефективного діалогу культур у сучасному світі. Подається характеристика міжкультурних непорозумінь у процесі комунікації.

Звертається увага на те, що Євроінтеграція України відбувається в умовах широкомасштабної російської інтервенції. Війна, розв'язана країною-агресором, з одного боку, довела готовність українців захищати незалежність своєї країни, європейський шлях її розвитку, об'єднала українську націю і зміцнила громадську підтримку руху до ЄС. А з іншого — активізувала двосторонні процеси євроінтеграції, змусила переглянути підходи і пріоритети у сфері безпеки. Водночас війна, під час якої Україна зазнала колосальних втрат, вплинула на характер просування до об'єднаної Європи, обумовила особливості «воєнної» євроінтеграції.

Ключові слова: *міжкультурна комунікація, мовний бар'єр, мовні та культурні відмінності, Європейський Союз, Україна, інтеграція.*

SYSTEM OF INTERNATIONAL COMMUNICATIONS IN THE EU AND CURRENT TRENDS OF EUROINTEGRATION PROCESSES

Abstract

The article focuses on the concepts of the «European Union», “communication”, “intercultural communication”, “European integration”, and considers individual trends of integration processes. The evolution of European integration is analyzed. The advantages of integration processes are outlined. The modern trends of European integration processes are named.

In recent years, the European Union has shown a growing concern with the changing globalization. European integration is partly to use globalization and partly to contain it. The focus on reforming key elements of globalization is not new, but it has intensified in the last decade. This is important because many European governments and the EU have jointly played an important role in shaping globalization; their long-standing policies help explain why the phenomenon has acquired the characteristics it assumes today. The EU is increasingly questioning many of the elements of globalization for which it was partly responsible in previous decades. The role of integration into the EU for the development of Ukraine is defined. Current issues improve cooperation and friendly relations between the EU and Ukraine.

Considered the problem of the formation of an individual's ability to of effective intercultural communication, identified language barriers, disagreements, linguistic and cultural differences as a means of understanding the mental characteristics of different cultures, which is a guarantee of an effective dialogue of cultures in the modern world. The characteristics of intercultural misunderstandings in the process of communication are given.

Attention is drawn to the fact that the European integration of Ukraine is taking place in conditions of large-scale Russian intervention. The war unleashed by the aggressor country, on the one hand, proved the readiness of Ukrainians to defend the independence of their country, the European path of its development, united the Ukrainian nation and strengthened public support for the movement towards the EU. And on the other hand, it activated the bilateral processes of European integration, forced to review the approaches and priorities in the field of security. At the same time, the war, influenced the nature of progress towards a united Europe, conditioned the peculiarities of “military” European integration.

Keywords: *integration, European Union, Ukraine, intercultural communication, language barrier, linguistic and cultural differences.*

Постановка проблеми.

Сучасний світ надзвичайно складний і різноманітний. У ньому одночасно співіснують різні народи та культури, які або взаємодіють один з одним, або ніколи не перетинаються між собою. Відповідно до своїх культур мільйони людей орієнтуються на різні системи цінностей, керуються у своєму житті найчастіше взаємовиключними принципами, уявленнями, стереотипами, образами.

Саме з цієї причини важливе місце у системі сучасних міжкультурних комунікацій займають питання формування образів, іміджів та стереотипів. Подібні уявлення виникають у процесі міжкультурного спілкування, у процесі знайомства представників одних етносів, держав та культур з іншими. Такі уявлення – невід’ємна частина культурного обміну, міжнародних відносин. Позитивні уявлення, що у різних народів друг про друга у процесі міжкультурної комунікації, здатні згладжува-

ти, нівелювати різні конфліктні ситуації. Навпаки, негативні уявлення учасників процесу комунікації один про одного створюють ґрунт для нерозуміння, протиріч та напруженості. Саме з цієї причини поруч розглядаються питання, пов’язані з образами, іміджами та стереотипами.

Міжнародний культурний обмін межі ХХ-ХХІ століть став найважливішою формою комунікації. Він набув якісно нових рис: динамізму, різноманітності форм, напрямків, учасників. Культура є невід’ємною частиною сучасних міжнародних відносин. Для процесів міжкультурного спілкування початку ХХІ століття характерна різноманітність форм та напрямків міжнародного співробітництва у сфері культури, можна виділити загальні особливості, риси, що характеризують специфіку культури та міжнародних відносин на початку ХХІ століття: демократизація, інтеграція, гло-

балізація.

Вважаємо, що в сучасних умовах найактивніше розвиватимуться всі форми та напрямки, які безпосередньо відповідають ідеї інтеграції світової спільноти. Особливе значення й у майбутньому надаватиметься питанням спеціалізації у міжнародному культурному обміні, за збереження авторитетних організацій та інших об'єднань у культурі нового тисячоліття. Нові загрози часу, проблеми рубежу століть (глобалізація, культурна експансія) безперечно, і надалі, знайдуть своє обговорення як на урядовому, так і на неурядовому рівні у виробленні спільних рішень.

У сучасному світі, що змінюється, безперечно, роль і значення культури буде неухильно зростати, це зараз стає очевидним як для політиків, так і для учасників, акторів культурного обміну. Тільки спільні міжнародні зусилля громадськості, державна підтримка дозволить зробити скарби світової цивілізації надбанням кожного жителя планети, а культуру – потужним чинником успішного вирішення найгостріших політичних проблем сучасності.

Важливість питань, пов'язаних із міжнародним культурним обміном, підкріплюється тим значенням, яке приділяється їм дипломатами, політиками, бізнесменами та вченими всього світу. Саме культура завдяки своєму величезному загальнолюдському потенціалу здатна стати тим об'єднуючим простором, де люди різних національностей, мовної, релігійної, вікової, професійної приналежності зможуть будувати своє спілкування без будь-яких меж виключно на основі порозуміння.

У сучасному світі в епоху інтеграції, культурного обміну, у період формування нової «планетарної» культури тисячоліття, що наставало, велике значення має міжкультурна комунікація, яка здійснюється на різних рівнях і залучає в процес спілкування значну аудиторію.

Сьогодні досить складно уявити розвиток науки, культури, освіти поза міжнародним, міжкультурним спілкуванням. Останнім часом соціальні, політичні та економічні потрясіння світового масштабу призвели до активної міграції народів, їхнього переселення,

зіткнення, змішування, що, безумовно, надає питанням міжкультурної комунікації особливої значущості та гостроти. Надзвичайно швидкий темп життя, постійні інформаційні перевантаження зумовлюють зміни у формуванні міжкультурної компетентності.

Значний вплив на розвиток міжкультурної комунікації вплинув і науково-технічний прогрес, який відкрив нові можливості для спілкування, становлення нових видів та форм комунікації, головною умовою ефективності яких є взаєморозуміння, толерантність та повага до культури партнерів з діалогу.

Самостійне значення питання міжкультурної комунікації набувають у сфері міжнародних відносин, бізнесу, політики, де вона є основою професійної діяльності.

Однак, незважаючи на вже досить значний досвід та історію розвитку міжкультурної комунікації, не завжди діалог у тій чи іншій сфері може бути названий конструктивним та взаємовигідним. Часом в учасників процесу спілкування спостерігаються значні розбіжності по тих чи інших позиціях, які є не наслідком професійних відмінностей, а виникають через причини, пов'язані з особливостями культур, традицій, специфікою бачення світу та способів сприйняття та інтерпретації подій. Подібні складності впливають і з особливостей життя, релігійного різноманіття, культурних цінностей.

Таким чином, міжкультурна комунікація може стати як важливою умовою, що сприятиме розвитку взаємовигідного співробітництва, так і нерозв'язною проблемою у здійсненні тих чи інших проектів, найважливіших економічних та політичних починань та прагнень. Подібні проблеми, безперечно, мають глобальний характер і справді заслуговують на окремий теоретичний і практичний розгляд.

Актуальність питань міжкультурних комунікацій підтверджується ще й тим, що в умовах глобалізації до процесу міжкультурного спілкування залучені практично всі країни, які прагнуть зайняти своє особливе, гідне місце у світовому співтоваристві.

Інтерес до проблем міжкультурної комунікації чітко простежується протягом усього

XX століття, коли стало очевидним, що вирішення багатьох нагальних завдань неможливе без участі великої аудиторії, представників різних країн, культур, традицій.

На сучасному етапі розвитку суспільства в контексті глобалізаційного діалогу культур проблема міжкультурної комунікації є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Різні аспекти міжкультурної компетентності розглядали такі дослідники, як С.Бондаренко, Н.Головіна, С.Лур'є, О.Миролюбов, І.Плужник. Міжкультурна комунікація як філософська проблема була предметом досліджень багатьох зарубіжних та вітчизняних учених, зокрема Л.Буєва, М.Кагана, І.Зимньої, О.Потебні та ін.

Науковий інтерес як українських (І.Бахов, Ф.Бацевич, Н.Бідюк, Л.Мацько, О.Селіванова), так і зарубіжних учених (І.Абакумова, А.Асмолов, В.Біблер, С.Тер-Мінасова та ін.) становлять питання міжкультурної комунікації. Наукові дослідження акцентують увагу на цілісності та комплексності міжкультурної взаємодії.

Серед зарубіжних та українських дослідників, що розглядали проблему міжкультурного спілкування, заслуговують на увагу праці З.Гасанова, В.Заслуженюк, С.Кучеряна, В.Мірошниченка, О.Жорнової, С.Нієто, Т. Рюлькера та ін. Отримані результати досліджень та аналіз публікацій свідчать про те, що питання міжкультурної комунікації є надзвичайно складним та значущим.

Питанням європейської інтеграції також присвячено багато публікацій. Різні її аспекти досліджуються, перш за все, зарубіжними вченими. Серед них С.Бартоліні, С.Бьорнер, М.Ейгмюллер, Г.Воруба, А.Етціоні, Д.Куртин, А.Коллікер, Ф. де ла Сера, І.Олсен, А.Фаберта та ін. Питання інтеграції України до ЄС досліджують вітчизняні вчені-економісти С.Боринець, В.Вергун, В.Копійка, І.Лютий, В.Муравйов, В.Рокоча, А.Філіпенко, О.Шнірков та багато інших. Не дивлячись на значний науковий доробок, зазначимо, що ця тема не може бути остаточно розкрита, вона з часом набуває все нових аспектів. Життєві реалії по-

стійно вносять корективи в ці процеси. А для України їх дослідження мають особливе значення, пов'язане з євроінтеграційним вектором розвитку, розбудовою ринкової економіки, інституціональними змінами, а також глобальними викликами. Щоб краще зрозуміти перспективи України, необхідно проаналізувати певний досвід інших країн в євроінтеграції, сучасні тенденції інтеграційних процесів та перехідні моменти на європейському рівні людьми [Тодоров 2006: 268].

Мета дослідження полягає в з'ясуванні актуальних питань міжкультурних комунікацій і зв'язок Європейської інтеграції та членства України в ЄС; визначені сучасних тенденцій розвитку євроінтеграційних процесів і те, який вплив це має на Україну.

Виклад основного матеріалу.

В умовах глобалізації до процесу міжкультурного спілкування залучені практично всі країни, які прагнуть зайняти своє особливе, гідне місце у світовому співтоваристві, мають бажання до співпраці та дружних відносин між ЄС та Україною.

Культура в сучасному світі є дієвим інструментом співробітництва та взаєморозуміння світової спільноти, що сприяє ефективності співпраці між народами, а також виступає вагомим фактором сталого розвитку.

Комунікація, за визначенням С.Г.Тер-МінасОВОЇ, є процесом обміну повідомленнями, постійно відбувається відтворення смислів, так як вони не збігаються у людей, що говорять на одній і тій же мові, що виростили в одній і тій же культурі [Манакін 2012: 288]. Отже, комунікація дає змогу обмінюватися інформацією, досвідом та є способом налагодження контактів. Її ефективність залежить від спроможності усіх учасників цього процесу дійсно зрозуміти одне одного.

Міжкультурні комунікації безпосередньо пов'язані з процесами, що відбуваються і в галузі культурного обміну. Діалог у цій сфері є неодмінною умовою розвитку комунікацій, і навіть яскравим прикладом його здійснення.

Досвід показує, що у реалізації політичної стратегії багатьох країн особлива роль належить культурі. Місце та авторитет держав на

світовій арені визначається не лише їхньою політичною, економічною вагою, військовою могутністю, а й тим культурним, духовним, інтелектуальним потенціалом, який характеризує країну у світовому співтоваристві.

Саме культура має ті унікальні можливості, пов'язані з формуванням позитивного образу народів, держав, який зрештою допомагає і у вирішенні політичних проблем.

Культура ХХ–ХХІ століття дедалі більше набуває міжнародного характеру і ґрунтується на динамічних процесах культурного спілкування. Тому міжкультурна комунікація є запорукою збагачення національних культур різних регіонів та країн світу. Процеси міжнародного культурного обміну є основою розвитку цивілізації, неодмінною умовою руху шляхом до прогресу. Сьогодні неможливо вирішити жодної значущої проблеми без участі представників різних культур, без їхнього конструктивного, зваженого діалогу, без знання традицій та культур інших народів.

Виклики та загрози сучасної цивілізації досягли такого розмаху та масштабу, що вимагають вироблення єдиної політики, єдиної мови спілкування, зрозумілої для всіх представників світової спільноти. Треба звернути увагу на те, що для сучасного громадянського суспільства характерні такі особливості. По-перше, наявність безлічі асоціацій або, в більш загальному плані, «центрів соціальної влади». В цьому сенсі громадянське суспільство несумісне з жорсткою, єдиновладною державною машиною. По-друге, відносна незалежність цих центрів соціальної влади, що протистоять (в силу своєї здатності до самоорганізації) контролю з боку держави. По-третє, властиве членам суспільства почуття громадянської відповідальності, цивілізована поведінка і активна громадянська позиція його членів [Шайгородський 2016: 101]. Крім названих, до відмітних ознак сучасного громадянського суспільства слід віднести і такі, як правова захищеність громадян, багатокладна економіка, сильна соціальна політика держави, велика питома вага середнього класу і багато іншого. Як наслідок, в сьогоднішньому розумінні громадянське суспільство являє собою соціум з розвиненими економічними,

політичними, правовими та культурними відносинами між людьми [Ісаєва 2021: 37].

Разом з тим, у сучасних умовах не можна втратити тієї великої культурної спадщини, яка складалася протягом усієї історії людства. Різноманітність сучасного світу також є умовою його подальшого прогресу. Проблеми та протиріччя сучасного світу диктують необхідність вивчення питань міжкультурної комунікації.

Сьогодні проблеми міжкультурної комунікації перебувають у сфері компетенції представників різних наук. Прагнення осмислити та вивчити справжній феномен породило значну кількість понять міжкультурної комунікації, які введені у науковий та практичний обіг. Найчастіше у визначенні міжкультурної комунікації представники соціології, психології, лінгвістики наголошують на власне професійне бачення питання та відображають специфічний погляд на дане явище.

Сучасні культурні зв'язки відрізняються значним різноманіттям, широкою географією, протікають у різних формах та напрямках. Процеси демократизації та прозорість кордонів надають ще більшої значущості культурному обміну в системі міжнародних відносин, який об'єднує народи незалежно від соціальної, релігійної, політичної приналежності.

Європа – це континент, де існує не лише багато різних традицій та мов, але також і спільні цінності, які захищає ЄС. Він заохочує співпрацю між народами Європи та пропагує єдність, зберігаючи при цьому різноманіття та гарантуючи прийняття максимально наближених до людей рішень.

Європейський Союз – це сім'я демократичних Європейських країн, які об'єдналися заради миру та процвітання. Євросоюз – це не держава, що має замінити існуючі держави, і він також значно більший за будь-яку міжнародну організацію. Фактично, ЄС єдиний у своєму роді. Країни, що входять до його складу, заснували спільні інституції, яким було делеговано частину їхніх суверенних повноважень, завдяки чому стало можливо демократично приймати рішення з конкретних питань, які становлять спільний інтерес, на європейському рівні. Таке об'єднання сувере-

них повноважень також називається «європейською інтеграцією».

Унікальна особливість ЄС у тому, що він об'єднує суверенні держави, які об'єднали частину своєї «суверенності», щоб стати сильнішими та скористатися перевагами, які дає збільшення розмірів території. Це об'єднання справ означає, що країни-члени Союзу делегували деякі з повноважень прийняття рішень об'єднаним інститутам так, щоб окремі питання спільного інтересу вирішувалися на Європейському рівні відповідно до демократичних принципів. Таким чином, ЄС є проміжним варіантом між федеративним устроєм США та вільною системою міждержавного співробітництва ООН.

За три десятиліття незалежності Україна намагалася прокласти власний шлях як суверенна держава, прагнучи при цьому тісніше зблизитися із західними інституціями, включаючи ЄС і НАТО. Проте Київ намагався збалансувати свої зовнішні відносини та подолати глибокі внутрішні розбіжності. Більш націоналістичне, україномовне населення в західних частинах країни загалом підтримувало більшу інтеграцію з Європою.

Європейський парламент уже підтримав заявку України на членство та закликав інституції ЄС працювати над наданням Україні статусу кандидата в ЄС. «Вітаю ухвалення комунікаційної стратегії щодо європейської інтеграції України. На четвертий місяць повномасштабного вторгнення росії Україна отримала те, на що давно заслужила - статус кандидата на членство в Європейському Союзі. Кожен подальший крок до членства вимагатиме чіткої, потужної комунікації як всередині країни, так і з державами-членами ЄС. Ми маємо надавати належну інформацію про ті реформи, які Україна проводила і проводить в умовах повномасштабної війни з росією», – зазначила Віцепрем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина [Євроінтеграційний портал]. «Українське суспільство вже досить тривалий час свідомо виступає за повноправне членство України в Європейському Союзі. Наша інтеграція в європейський економічний, культурний і політичний простір

фактично вже почалася. Природно Україна є частиною Європи і повністю розділяє її цінності. Вже сьогодні наша культура активно представлена в Європі, успішно проходять концерти, виставки українських митців, співпраця українських та міжнародних партнерів, культурні обміни, водночас ми маємо активно впроваджувати та комунікувати внутрішні реформи. Адже вони необхідні для перетворень, спрямованих на вільне, справедливе, демократичне, успішне суспільство, до якого ми прагнемо, і доводимо це тим, що повністю поділяємо європейські цінності: гідність, рівність, права людини, верховенство права, свобода та демократія, за які ми сьогодні боремось у цій війні», – зазначив Міністр культури та інформаційної політики України Олександр Ткаченко [Євроінтеграційний портал]. Головною метою Стратегії є збереження існуючого рівня підтримки курсу на вступ України до ЄС громадянами України і громадянами країн-членів ЄС, а також його поступове нарощування. Це передбачає скоординовану та системну комунікацію держави з громадянами як на міжнародному загальнонаціональному рівнях.

Європейська інтеграція та членство в ЄС – стратегічна ціль України, найкращий спосіб реалізації національних інтересів, розвиток стратегічної та міжкультурної комунікації, побудова економічно розвиненої та демократичної держави, укріплення позицій у світовій системі міжнародних відносин. Для України європейська інтеграція – це шлях міжнародної співпраці та співробітництва, налагодження комунікативних зав'язків, модернізації економіки, подолання технічного відставання, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробника, вихід на світовий ринок і на ринок ЄС. Основною вигодою послідовної європейської інтеграції є стабільність політичної системи та її інститутів, модернізація правового поля та забезпечення прозорості національного законодавства, поваги прав людини [Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи 2022: 132].

Незважаючи на таку підтримку та визнання заявки України, шлях до членства в ЄС залишається довгим.

Однією з проблем вступу України до ЄС

є брак кваліфікованих спеціалістів з європейських питань інтеграції. Тобто важливим напрямом у підготовці України до членства в ЄС має стати підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців у сфері євроінтеграції. Мовне розмаїття є ключем до європейської ідентичності, тому інституції ЄС у Брюсселі та Страсбурзі активно сприяють багатомовній освіті. У Європі майже півмільярда людей розмовляють 120 мовами. Проблема іноземної мови ще актуальна на сьогодні. Щодо інтеграції України, необхідно забезпечити орієнтовані на Європу та ЄС стандарти, мовну освіту.

Вкрай важливим аспектом інтеграції є мовні та культурні відмінності, тому політика ЄС виступає за розвиток мовних інституцій та поширення багатомовності. Порівняння цих двох факторів на національному рівні є актуальною проблемою сучасності. Це питання також стоїть проти вступу України в ЄС. Корінь цього – мовний бар'єр, який породжує купу непорозумінь між людьми. Тому мовне розмаїття має важливе значення і може заважати пізнанню культури, домашніх відмінностей, стилів лідерства та суті життя країн ЄС [Сахань 2018: 178]. Серед них є наголоси та діалекти. Значення та тлумачення слів різні, і часом важко зрозуміти, що мала на увазі людина. Тому непорозуміння можуть призвести до конфлікту. Наприклад, «жаргон» — це технічне слово, яке використовується в спілкуванні. Вони можуть відрізнитися в залежності від різних професій, спеціальностей і технічної сфери людини. Наприклад, технічні слова, які вживають лікарі та політики, дуже відрізняються. Під час розмови обидва не розуміють, що говорять інші, якщо використовують жаргон. Крім того, орфографія та граматики є типовими перешкодами для спілкування. Мова людей може змінюватися в різних частинах світу. Іноді маленькі помилки створюють величезний комунікаційний бар'єр у письмовому та повсякденному спілкуванні.

Формування зовнішньоекономічних зв'язків та інтеграційних процесів викликало ряд визначених проблем. Можна виділити наступні ключові проблеми в розвитку зв'язків між Україною та країнами ЄС: подолання політич-

ної та соціальної нестабільності; поліпшення характеристик вітчизняного товару; скорочення рівня інфляції; підвищення ролі держави в процесах регулювання правової бази. Європейський Союз ґрунтується на принципі верховенства закону. Це означає, що будь-яка дія ЄС базується на договорах, які добровільно та за демократичними принципами затверджуються всіма країнами-членами ЄС. Договори обговорюються та погоджуються усіма членами ЄС і потім ратифікуються національними парламентами чи референдуму.

Договори встановлюють цілі Європейського Союзу, правила інститутів ЄС, процес прийняття рішень та відносини між ЄС та країнами-членами. Договори змінюються щоразу, коли до складу входить нова держава. Іноді зміни до договорів вносилися під час реформ інститутів Європейського Союзу та присвоєння їм нових сфер відповідальності.

Європейський Союз забезпечив півстоліття стабільності, миру та процвітання. Євросоюз розвиває спільну зовнішню політику та політику безпеки, що дає країнам ЄС можливість спільно діяти на світовій арені заради стабільності, співпраці та взаєморозуміння. Допмагаючи розбудові безпеки та стабільності в усьому світі, ЄС також робить життя більш безпечним і для людей, як проживають у межах його кордонів. Особливо активно ЄС пропагує людські аспекти міжнародних відносин, такі як солідарність, права людини та демократія. Все це допомогло підвищити життєвий рівень людей, побудувати спільний європейський ринок, запровадити єдину європейську валюту, а також зміцнити голос Європи в усьому світі [Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи 2022: 106].

Українське законодавство необхідно належним образом модернізувати. Адаптація законодавства України передбачає реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність з європейськими стандартами та охоплює приватне, митне, трудове, фінансове, податкове законодавство, законодавство про інтелектуальну власність, охорону праці, охорону життя та здоров'я, навколишнє середовище, захист прав споживачів, технічне правила і стандарти, транспорт. Для того, щоб

це було проведено, необхідно проведення всіма гілками влади намічених реформ, а також консультацій, конференцій з ЄС.

Треба звернути увагу, що пріоритетні інтереси, пов'язані з перспективами багатостороннього розширення коопераційних та інтеграційних контактів із країнами ЄС, для України позначені таким чином: країни-члени ЄС є надзвичайно великим і потужним ринком, чому прив'язка до нього та відміна взаємних обмежень у процесі торгівлі з ним здатні допомогти вирішити основні проблеми збуту продукції, яка виготовляється в Україні; присутність в європейському ринковому просторі, а також міждержавне, міжвладне і міжвідомче співробітництво дають можливість Україні активно брати участь у програмах галузевого, технологічного, науково-технічного, освітньо-гуманітарного розвитку Євросоюзу; лібералізація та взаємне відкриття економічних режимів є гарантією капіталовкладень, яка обумовлює прилив іноземних інвестицій до країни; офіційний європейський статус автоматично заснував би поширення в Україні всіх вигідних для її економіки особливостей режиму діяльності в торгово-інвестиційній сфері, які поширюються та на інших членів Євросоюзу.

Діяльність лідерів задає вектор світового розвитку, впливає на інших акторів світової політики опосередковано, через координацію та регулювання, а часто й власним прикладом. З цього випливає, що для української влади дуже важливо сформувати власний якісний стиль лідерства та стратегію.

Одним із найважливіших викликів для української влади сьогодні є повернення довіри людей до національних інститутів управління. Звичайно, бюджетні питання є однією з основних складових цього процесу. Обидва плани вже реалізуються разом з ЄС для покращення інвестиційного клімату та прискорення економічного прогресу в певних секторах. Крім того, ЄС пропонує відкрити поглиблену зону вільної торгівлі, є рушійною силою реформ і процесу політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС.

ЄС надає Україні пакети допомоги – на децентралізацію та адміністративну рефор-

му. З боку ЄС зазначимо пріоритетні питання співпраці:

– зміцнення співробітництва з питань правосуддя, свободи та безпеки (контроль кордону та правове співробітництво); – економічне співробітництво, зокрема в контексті податкової та митної реформ, – співпраця з OLAF (Офіс із запобігання зловживанням і шахрайству); – галузеве співробітництво та індивідуальні пріоритети енергетичних ринків; – спільний моніторинг виконання домовленостей.

Також в Україні триває процес створення євроінтеграційних офісів у східних та південних областях України. Вони також мають сприяти «децентралізації євроінтеграції» та допоможуть: – брати участь у транспортних інфраструктурних проектах; – розвитку євро-регіонів, реалізація ініціатив щодо населених пунктів; – іноземні інвестиції та допомога ЄС регіонам України; – максимальному залученню до регіональних освітніх, наукових, провідних, культурних проектів/ програм ЄС; – підтримці середнього та малого бізнесу в регіонах, у тому числі з ЄС [Українське суспільство та європейські цінності (2017) : 44].

Проте більшість не ухиляється від цього і вірить, що інтеграція тільки покращить майбутнє України, адже Євросоюз є великим аршином у сучасному геополітичному просторі. Завтрашній день його проекту залежить від ефективної співпраці між сусідніми з Європою країнами.

На даному етапі входження України у світове співтовариство важко застосувати принципи, звички та правила європейців, які привели до створення принципово успішних та економічно розвинених країн, з яких ми можемо брати приклад. Розуміння нашої єдності з Європою вимагає єдності між нашими культурами. Багато наших громадян не готові до міжкультурних стосунків. На жаль, вони не розуміють інших і навіть своїх культурних особливостей, що призводить до гальмування розвитку та національного виховання.

Висновок.

Європейський Союз є унікальним. Він не є федеративною державою, як Сполучені Штати Америки, тому що країни, які є її чле-

нами, зберігають свою незалежність та суверенність. ЄС також не є виключно міжурядовою організацією, як ООН, тому що країни, що входять до його складу, об'єднані деякими суверенними правами, завдяки чому їхня сила та вплив у порівнянні з можливостями окремої країни значно зростають. Країни об'єднують свої суверенні права шляхом ухвалення колегіальних рішень за допомогою спільних інституцій, таких як Європейський Парламент, який обирається громадянами ЄС, а також Європейська Рада та Рада (які представляють національні уряди). Вони ухвалюють рішення на підставі пропозицій, що виходять від Європейської Комісії, яка представляє інтереси ЄС загалом.

Історія інтеграційних процесів в Європі почалася після Другої світової війни. ЄС багато чого досяг з моменту свого створення у 1950р. Було створено єдиний ринок товарів та послуг у 28 країнах з понад 500 мільйонами громадян, які мають можливість вільно пересуватися та право обґрунтовуватись там, де хочуть. У Союзі прийняли єдину валюту - євро, що стала однією з найбільших світових валют, що призвело до підвищення ефективності єдиного ринку. Також Союз є найбільшим у світі донором програм з гуманітарної допомоги та розвитку. Це лише деякі з досягнень на даний момент. Оскільки Союз планує розширюватись, він допомагає своїм сусідам підготуватися до вступу до ЄС, вибудовує спільну зовнішню політику, яка допомагає поширити Європейські цінності у всьому світі. Успіх цих амбіцій залежить від здатності приймати ефективні та своєчасні рішення щодо їх впровадження.

Україна протягом тривалого часу відіграла важливу, але іноді не помічену роль у світовому порядку безпеки. Сьогодні країна знаходиться на передовій відновленого суперництва великих держав, яке, на думку багатьох аналітиків, домінуватиме в міжнародних відносинах у наступні десятиліття.

Аналізуючи досвід європейських країн, можна зробити висновок, що Україна потребує глобальних реформ. Наші найбільші проблеми – це наші стереотипи. Підводячи під-

сумок, можна сказати, що найпоширенішими причинами мовних бар'єрів у спілкуванні є акценти, діалекти, жаргон або технічні слова, письмо та граматики. Європейський Союз заохочує демократичний розвиток в Україні, але впровадження реформ потребує балансу між їх швидкістю та ефективністю. Україна перебуває у складному процесі становлення європейської держави та головні моменти для зміни ситуації та інтеграції українського суспільства до Європейського Союзу:

- прийняти європейські стандарти життя на соціальному рівні;

- подолати корупцію з боку влади та всіх інститутів суспільства в цілому;

- не ухилятися від сплати податків, які поповнюють бюджет країни, і як наслідок підвищити рівень життя населення шляхом ремонту доріг;

- зберігаючи природні ресурси, тим самим покращуємо стан навколишнього середовища;

- встановити належний рівень оплати праці та пенсій, підвищити рівень освіти в країні;
- покращити систему охорони здоров'я.

Проголосивши відповідальність за безпеку та мир в Європі, Європейський Союз мав вирішити відразу декілька фундаментальних питань юридичного, інституційного та навіть психологічного вимірів. Одним з найважливіших завдань, який об'єднана Європа ставила перед собою як перед міжнародним безпечним актором, є врегулювання конфліктів. Проте ще ніколи Європа не опинялася в ситуації, коли конфлікт в одній з європейських країн спалахнув через намагання інтегруватися до ЄС. Конфлікт в Україні є безпрецедентним випадком в історії європейської інтеграції, розвиток якого та дії ЄС з його врегулювання є безумовно найбільшим викликом для майбутнього Євросоюзу.

Відповідь ЄС на вторгнення росії в Україну є своєчасною концентраційною подією, яка вимагає переосмислення передумов, які протягом десятиліть лежали в основі нашого розуміння колективної європейської зовнішньої політики.

Бібліографічні посилання

- Ісаєва, Н. (2021). Громадянське суспільство і громадянська свідомість у сучасному світі. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, 13(2), 35-41.
- Манакін, В.М. (2012). *Мова і міжкультурна комунікація*. Київ: ЦУЛ.
- Сахань О.М., Шевчук Н.В. (2018). Європейські цінності як запорука процвітання суспільства: український вибір. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*, 2(37), 177-196.
- Тодоров І.Я. (2006). *Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: монографія*. Донецьк: ДонНУ.
- Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. (2022). *Український центр економічних і політ. досліджень ім. Олександра Разумкова*, 1-2(187-188).
- Українське суспільство та європейські цінності*. (2017). Київ: Ін-т імені Горшеніна.
- Уряд ухвалив Стратегію комунікації з питань європейської інтеграції України до 2026 року. (2022). *Євроінтеграційний портал*. 09.12.2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/uryad-uhvalyv-strategiyu-komunikaciyi-z-pytan-yevropeyskoyi-integraciyi-ukrayiny-do-2026-0> (дата звернення 10.04.23)
- Шайгородський, Ю. (2016). Взаємодія політичних інститутів та інститутів громадянського суспільства в Україні, в: *Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики*. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 92-122.

References

- Isayeva, N. (2021). Hromadyans'ke suspil'stvo i hromadyans'ka svidomist' u suchasnomu sviti [Civil society and civic consciousness in the modern world]. *Filosofiya ta politolohiya v konteksti suchasnoyi kul'tury*, 13(2), 35-41. (in Ukrainian)
- Manakin, V.M. (2012). *Mova i mizhkul'turna komunikatsiya* [Language and intercultural communication]. Kyiv: TSUL. (in Ukrainian)
- Sakhan' O.M., Shevchuk N.V. (2018). Yevropeiski tsinnosti yak zaporuka protsvitannia suspilstva: ukraïnskyi vybir [European values as a guarantee of society's prosperity: the Ukrainian choice]. *Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrayiny imeni Yaroslava Mudroho»*, 2(37), 177-196. (in Ukrainian)
- Shajgorodskyy, Yu. (2016). *Vzayemodiya politychnykh instytutiv ta instytutiv gromadyanskogo suspilstva v Ukrayini* [Interaction of political and civil society institutions in Ukraine], in: *Transformaciya politychnykh instytutiv Ukrayiny: problemy teorii i praktyky*. K.: IPiEND im. I.F.Kurasa NAN, 92-122. (in Ukrainian)
- Todorov I.Ya. (2006). *Ukrayina na shlyakhu do yevropeys'koyi ta yevroatlantychnoyi spil'noty* [Ukraine is on the way to the European and Euro-Atlantic community]: *monohrafiya*. Donets'k: DonNU. (in Ukrainian)
- Ukrayina na shlyakhu do ES: realiyi ta perspektyvy [Ukraine on the way to the EU: realities and prospects]. (2022). *Ukrayins'kiy tsentr ekonomichnykh ta politychnykh doslidzhen' imeni Oleksandra Razumkova*, 1-2(187-188). (in Ukrainian)
- Ukrayins'ke suspil'stvo ta yevropeys'ki tsinnosti* [Ukrainian society and European values]. (2017). Kyiv: In-t imeni Horshenina. (in Ukrainian)
- Uriad ukhvalyv Stratehiu komunikatsii z pytan yevropeiskoi intehtratsii Ukrainy do 2026 roku* [The Government adopted the Communication Strategy on European Integration of Ukraine until 2026]. (2022). *Yevrointehtratsiynyy portal*. 09.12.2022 Retrieved April 10, 2023 from <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/uryad-uhvalyv-strategiyu-komunikaciyi-z-pytan-yevropeyskoyi-integraciyi-ukrayiny-do-2026-0> (in Ukrainian)